

Annonse

ANMELDELSER

Simon Shusters Zelenskyj-biografi: Har hatt unik tilgang

Volodymyr Zelenskyj var eslet til å bli krigshelt. Men han har urovekkende autoritære trekk, kommer det frem i en drivende god biografi om Ukrainas president.

Aktuelt | Ideer | Kultur | Bøker | Kviss og påfyll | Podkast

Krigens ansikt: Da de russiske rakettene først begynte å slå ned i Kyiv, forsto Volodymyr Zelenskyj instinktivt hva han hadde å gjøre: Han sendte sin kone og to barn i dekning, men ble selv værende på post. (Foto: Pou / ROPI / ZUMA Press / NTB)

Publisert: 15/03/2024 00:05

Sist oppdatert: 15/03/2024 00:05

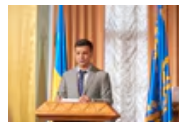
RELATERTE ARTIKLER

Har vi drevet ønsketenkning om Ukraina?

Her er den usannsynlige politiske reisen til Volodymyr Zelenskyj

Serieskaperen Zelenskyj peker frem mot krigspresidenten på overraskende måter

Av Tove Gravdal, journalist og forfatter

Time Magazine-journalisten Simon Shuster fikk et godt råd fra en ukrainsk kollega da han samlet stoff til sin biografi om Volodymyr Zelenskyj: «Ikke vær for snill med ham, du vet ikke hva han kommer til å bli». Det rådet ser Shuster ut til å ha fulgt. Hans bok, som kom ut i USA i januar og på norsk rett etterpå, er ikke noe heltepos. Den er derimot et troverdig portrett av tv-stjernen som ble Ukrainas president, av krigen som har gjort ham til en historisk leder, og av intrigene som utspiller seg rundt den nå 46 år gamle Zelenskyj.

I militære kretser omtaler man gjerne en krigsskueplass som et teater. Da Russland invaderte Ukraina 24. februar 2022, inntok Zelenskyj hovedrollen i det blodigste dramaet som er utspilt i Europa siden andre verdenskrig. En kyniker vil si at krigen ble Zelenskyjs politiske redning: To og trekvart år etter at han var blitt valgt til president med 73 prosent oppslutning, var hans popularitet sunket dramatisk. Som en ukrainsk Peer Gynt hadde han forført sitt folk med sjarmerende selvsikkerhet, men han manglet et politisk program, og han tålte ikke kritikk. Han hadde i tillegg saltet ned betydelige deler av sin tv-stjerne-formue i utlandet, og da mediene hamret løs på hans manglende resultater som president, stengte han ned tre tv-kanaler som var eid av en politisk motstander.

Artikkelen fortsetter under annonsen

Da det gjaldt som mest

I ukene og dagene før Russlands fullskalainvasjon feide Zelenskyj til side amerikanernes varsler om hva som var i gjære. Hans egen forsvarssjef Valerij Zaluzjnyj, som stolte på informasjonen fra USAs etterretning, forberedte sine styrker på krig, dels «utenfor de politiske

grensene Zelenskyj hadde pålagt dem», skriver Shuster. Men da de russiske rakettene først begynte å slå ned i Kyiv, forsto Zelenskyj instinktivt hva han hadde å gjøre: Han sendte sin

Aktuelt | Ideer | Kultur | Bøker | Kviss og påfyll | Podcast

der hans liv var i akutt fare dersom russerne lyktes med å innnta Kyiv.

Knappestøperen feller i Ibsens skuespill en hard dom over Peer Gynt: «Du var nu etlet til en blinkende knapp på verdensvesten; men hempen glapp». Zelenskyj vil i møte med sin knappestøper trygt kunne fastslå at han festet hempen. I de to årene som er gått siden invasjonen, har han hvileløst blinket som et kraftig fyrlys verden over. Fryktløs har han inspirert soldater ved fronten og besøkt byer de nettopp har gjenerobret. Like uforferdet har han mast om raketter, stridsvogner og jagerfly fra vestlige allierte, som først motvillig ga etter, før de gjorde Ukrainas krig til deres egen kamp mot den aggressive imperiemakten Russland.

Shuster greier langt på vei å forklare hvorfor Zelenskyj, en politisk novise og selvbevisst opportunist, valgte rett da det gjaldt som mest. «Det var PR-talentet han hadde finslipet gjennom tyve år som skuespiller og filmprodusent, som satte Zelenskyj i så god stand til å utkjempe denne krigen», skriver Shuster. Han beskriver Zelenskyj som arbeidsnarkoman, både som tv-stjerne og president, noe hans tenåringskjæreste og kone Olena Zelenska har tatt støytten for. Hun er en av Shusters viktige kilder i boken, og snakker befriende åpent om hvor umulig det er å oppdra barn sammen med en krigshelt.

Unik tilgang

Shuster er amerikansk, men levde sine første seks år i Moskva, som sønn av en ukrainsk far og russisk mor. I 2009 begynte han å rapportere fra Ukraina for Time Magazine, og siden valgkampen i 2019 har han hatt unik tilgang til Zelenskyj, som han har intervjuet en rekke ganger i Kyiv og ved fronten uten noen betingelser fra presidentens side. Mange av presidentens nære medarbeidere og venner er kilder i boken, som inngir troverdighet ved at også politiske motstandere kommer til orde.

En særlig fascinerende del av Shusters fortelling dreier seg om forholdet til Valerij Zaluzjnyj, som overraskende, også for ham selv, ble utnevnt til forsvarssjef i 2021. Da handlet Zelenskyj ut fra sin magefølelse – han ville ha slutt på sovjetsystemets tankesett som hang igjen og hemmet de væpnede styrkenes slagkraft. Zaluzjnyj var rett mann til å rydde opp, og mye tyder på at han var Ukrainas redningsmann da Vladimir Putins styrker satte kursen mot Kyiv i februar 2022.

se

Spilleren. På innsiden av invasjonen som gjorde Volodymyr Zelenskyj til en leder.

Stokseth. 397 sider. Cappelen Damm 2024

To år senere ble Zaluzjnyj avsatt og utnevnt til ambassadør i London. Shusters historie slutter i november 2022, men han beskriver inngående hvor komplisert forholdet var mellom Zelenskyj og Zaluzjnyj fra dag én: I krigens første fase overlot presidenten til den militære topplederen å ta strategiske valg på slagmarken, men etter hvert økte Zelenskyjs selvtillit, og som

øverstkommanderende tvang han sin vilje gjennom, med blandede resultater. Zaluzjnyj er svært populær, særlig blant soldatene, og han kan komme til å utfordre Zelenskyj ved neste presidentvalg, når det enn måtte bli. Det gjenstår å se om Zelenskyj ved å kvitte seg med forsvarssjefen handlet til Ukrainas beste eller ofret landets interesser for sin egen forfølgelighet.

Anmeldelsen er skrevet på grunnlag av den engelske utgaven, men sitatene er hentet fra den

[Aktuelt](#) | [Ideer](#) | [Kultur](#) | [Bøker](#) | [Kviss og påfyll](#) | [Podkast](#)

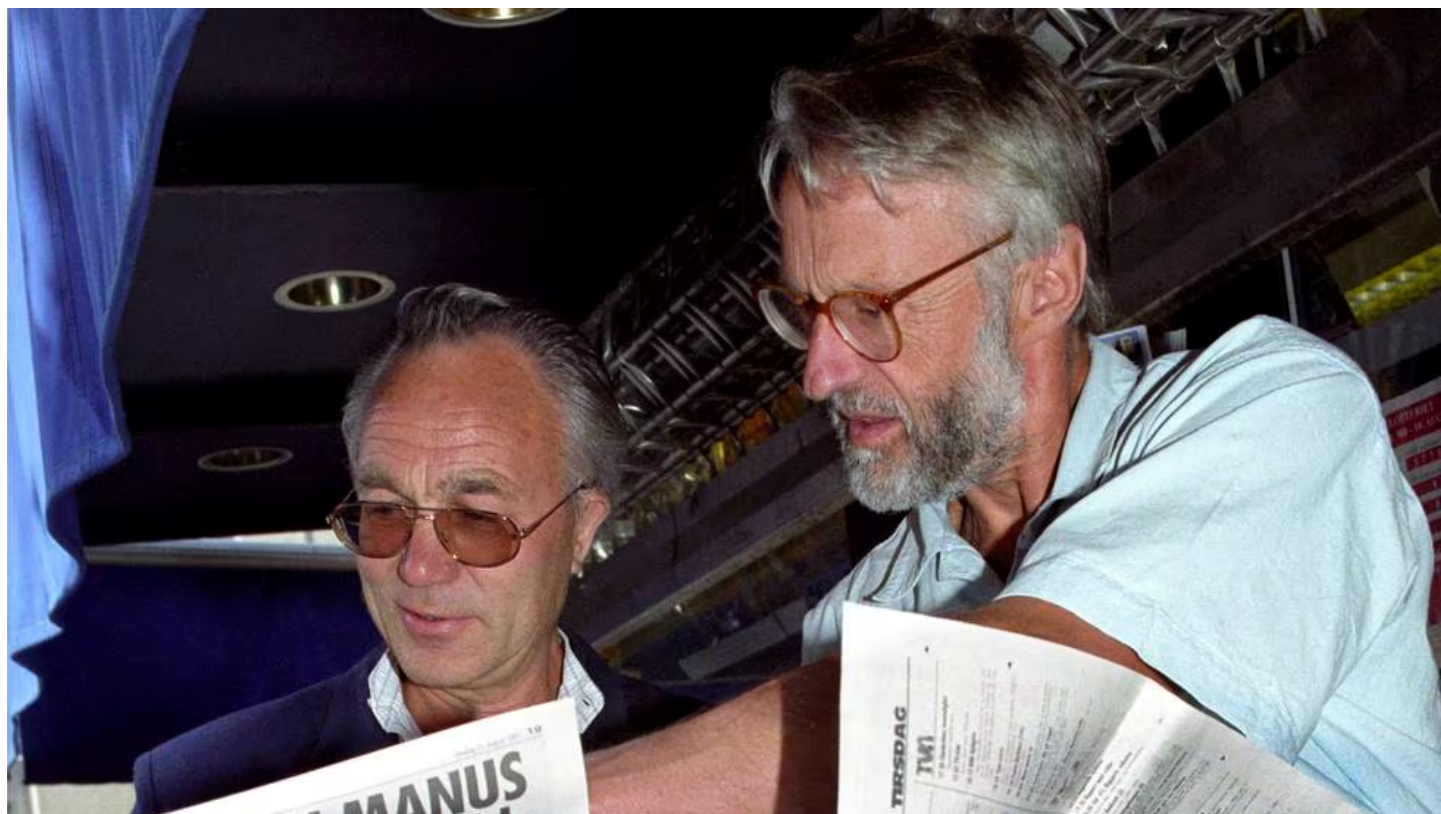
Tove Gravdal

Journalist, tidligere i Morgenbladet. Skriver om internasjonale forhold med særlig vekt på USA, Frankrike, Midtøsten, FN og Norges rolle i verden. Ga ut boken «Ett år i Champagne» i 2002 og skrev i ti år en vinspalte i Morgenbladet. Seneste bok: «Ut av jungelen. Om fredsprosessen i Colombia» (2023).

redaksjon@morgenbladet.no

Annonse

Mer fra Anmeldelser

+ ANMELDELSER

Finn-Erik Vinie-biografi:

Aktuelt | Ideer | Kultur | Bøker | Kviss og påfyll | Podkast

Ikkje mitt språks mann

+ ANMELDELSER

+ ANMELDELSER

Marta Norheim: Noko av det beste eg har lese på år og dag

Simon Shusters Zelenskyj-biografi: Har hatt unik tilgang

Arvesynden innhenter Marjam Idriss' romankarakter i «Halvt»

Sofi Oksanens «Putins krig mot kvinner»: nådeløs kritikk av Russland

Aktuelt

Ideer

Kultur

Bøker

Kviss og påfyll

Podkast

Måtte poesien hennes gå som en landeplagende fanfare over Norge

Når mor endelig skal få skinne, blir hun dessverre ganske blass

Annonse

Annonse

Annonse